

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Tekirdağ Yüksek Güvenlikli F Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutulan ve infaz süresini tamamlamasına rağmen tahliyesi üç kez ertelenen mahpus Reşat Özdil'in durumu, hukukun temel ilkeleri açısından ciddi kaygılar oluşturmaktadır. Tahliye sürecinin "pişmanlık" gibi subjektif değerlendirmelere dayandırılarak engellenmesi, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle çelişmektedir. Ülkenin taraf olduğu ulusal ve uluslararası hukuk düzenlemeleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, infazını tamamlayan mahpusların serbest bırakılmamasının keyfi bir uygulama olduğu görülmektedir. Bu tür kararlar, ceza adalet sisteminin güvenilirliğini sarsmakta ve mahpusların yasal haklarının ihlal edilmesine yol açmaktadır. 30 yıldır cezaevinde tutulan Reşat Özdil'in tahliyesinin keyfi gerekçelerle ertelenmesi, ağır bir hak ihlali oluşturmaktadır.

Hukukun temel prensiplerinden biri, öngörülebilirliktir. Suç ve ceza ilişkisi yasalar çerçevesinde belirlenir ve infaz sürecinin hukuki esaslara göre tamamlanması beklenir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un ilgili hükümlerine göre, belirli koşulları sağlayan mahpusların infaz süresinin tamamlanmasıyla birlikte tahliye edilmeleri gerekmektedir. Ancak, Reşat Özdil'in tahliyesinin "toplumla bütünleşmeye hazır olmama" ve "pişmanlık göstermeme" gibi soyut gerekçelerle ertelenmesi, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesini ihlal etmektedir.

Ceza infaz sürecinde mahpuslara yönelik denetimli serbestlik ve koşullu tahliye hükümleri, adalet sisteminin ıslah edici ve hukuka uygun işleyişini sağlamak için vardır. Ancak, bu sürecin keyfi uygulamalarla engellenmesi, yargı kararlarının uygulanmasını fiilen geçersiz kılmaktadır.

Reşat Özdil'in infaz süresi 12 Temmuz 2024 itibarıyla tamamlanmıştır. Ancak, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iki defa 3 ay, ardından 6 ay olmak üzere toplam üç kez tahliyesi ertelenmiştir. Kurulun karar alma sürecinde, objektif kriterlerden çok subjektif değerlendirmelere dayalı olarak mahpusların tahliyesinin engellendiği görülmektedir.

İlgili mevzuata göre, İdare ve Gözlem Kurulları'nın kararları belirli hukuki ölçütlere dayanmalıdır. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesi gereği, iyi hâl değerlendirmelerinde somut ve nesnel kriterlerin esas alınması gerekmektedir. Ancak, Reşat Özgül'in "pişmanlık göstermediği" gerekçesiyle tahliyesinin engellenmesi, mahpuslara ceza infaz sürecinin ötesinde ek bir cezalandırma mekanizması uygulanmasına yol açmaktadır. Bu durum, infazın tamamlanmasıyla birlikte özgürlüğüne kavuşması gereken mahpusları süresiz bir tutukluluğa mahkûm etmek anlamına gelmektedir.

Mahpusların koşullu tahliye sürecinde nesnel kıstaslara tabi olmaları gerektiği, ülkenin taraf olduğu uluslararası hukuk çerçevesinde de güvence altına alınmıştır.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 5. maddesi, kişinin özgürlüğü ve güvenliği hakkını güvence altına almaktadır. İnfazını tamamlamış bir mahpusun serbest bırakılmaması, bu maddeye açıkça aykırıdır.
- Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahına Dair Standart Asgari Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), mahpusların yasal prosedürler doğrultusunda özgürlüklerine kavuşmasını gerektirmektedir.
- Anayasa'nın 17. ve 19. maddeleri, bireylerin özgürlüğünün keyfi şekilde kısıtlanmasını yasaklamaktadır.

Bu noktada, İdare ve Gözlem Kurulu'nun kararlarının hukuki denetime açık olmaması, keyfi uygulamaları artırmakta ve yargı güvencesini zedelemektedir. Ülkemizde, infaz süresini tamamladığı halde tahliyesi ertelenen mahpus sayısında ciddi bir artış yaşandığı gözlemlenmektedir. Ancak, bu süreçlerin hangi yasal dayanaklarla yürütüldüğüne dair kamuoyuna açık ve şeffaf veriler paylaşılmamaktadır.

Son 22 yıl içinde, koşullu tahliye hakkı kazandığı halde tahliyesi ertelenen mahpus sayısı ve bu ertelemelerin gerekçeleri konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi gerekmektedir. Yargı kararlarının uygulanmasının cezaevi idarelerinin keyfi kararlarına bağlı hale gelmesi, hukuk devleti ilkesine zarar vermektedir.

Hukukun temel ilkelerine ve insan hakları normlarına uygun olarak:

- Reşat Özgül'in derhal tahliye edilmesi,
- Benzer şekilde tahliyesi ertelenen tüm mahpuslar için hukuki güvencelerin sağlanması,
- İdare ve Gözlem Kurulları'nın kaldırılması,
- Son 22 yılda infazı ertelenen mahpuslara dair istatistiklerin kamuoyuna şeffaf şekilde açıklanması,
- Ceza infaz sisteminin hukuki güvenceler çerçevesinde reforme edilmesi gerekmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın ilgili süreçleri gözden geçirerek hukuki güvenceleri sağlaması ve mahpusların hak ihlallerine maruz kalmaması adına somut adımlar atması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

23999

1. Son 22 yıl içinde, infaz süresini tamamladığı halde tahliyesi ertelenen mahpus sayısı kaçtır?
2. Reşat Özdil'in infazını tamamlamasına rağmen tahliye edilmemesi, hukukun öngörülebilirliği ilkesine aykırıdır. Bakanlığınız, mahpusun derhal tahliye edilmesi yönünde bir adım atmayı planlamakta mıdır?
3. İdare ve Gözlem Kurulları'nın tahliye süreçlerinde kullandığı ölçütler nelerdir? Bu ölçütler hangi yasal dayanaklara göre belirlenmektedir?
4. Tahliye edilmeyen mahpusların kaç "pişmanlık" gerekçesiyle tahliyeye uygun bulunmamıştır?
5. 5275 sayılı Kanun'un 89. maddesine göre, İdare ve Gözlem Kurulları kararlarına karşı etkin bir itiraz mekanizması bulunmakta mıdır?
6. Ülke cezaevlerinde infaz yakma oranları 2002-2024 yılları arasında nasıl değişmiştir? Bakanlığınızın bu oranları düşürmeye yönelik bir çalışması var mıdır?
7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları doğrultusunda ülkemizde mahpusların tahliye süreçlerine ilişkin reform çalışmaları yapılmakta mıdır?
8. Reşat Özdil'in tahliyesinin üçüncü kez ertelenmesi hangi hukuki dayanağa sahiptir? Bakanlığınız bu konuda bir inceleme başlatacak mıdır?
9. İdare ve Gözlem Kurulları'nın cezaevi idarelerinin keyfi kararlarına dayalı olarak tahliye süreçlerini engellemesi, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu kurulların tamamen kaldırılması ve tahliye süreçlerinin yalnızca yargı mercileri tarafından değerlendirilmesi yönünde bir çalışma yapılmakta mıdır?
10. 30 yıldır cezaevinde bulunan Reşat Özdil'in tahliyesinin üç kez ertelenmesi, ağırlaştırılmış bir cezalandırma anlamına gelmektedir. Bakanlığınız, uzun yıllardır tutuklu bulunan mahpusların tahliye süreçlerine ilişkin özel bir düzenleme yapmayı planlamakta mıdır?